

בהן, אף שהמבואות אסורין זה עם זה. ולפיכך, לא איכפת לן שיערב בעל החצר עם כל מבוי שיתוף נפרד בשני מינין.

דהכי **תנן**: **אמר רבי שמעון**: שלשה אנשים שהיו מחוץ לתחום העיר, ולא קנו להם מקום שביתה, אלא היו להם כל אחד את ארבע אמותיו בלבד.

והיו עומדים זה ליד זה, כשארבע אמותיו של האמצעי משותפים עם ארבע אמותיהם של השנים שלצידו, ואילו השנים שמצידו היו מרוחקים זה מזה יותר מארבע אמות.

ומותר לאמצעי ליטול אליו לאמצע חפצים של כל אחד מהשנים הנמצאים לצידו, לפי שהם בתחום ארבע אמותיו, ואסור להעביר חפץ של העומד מצידו האחד אל העומד מצידו השני.

ובכל זאת לא גזרו על האמצעי שלא יטלטל כלל שמא יבוא להעביר מהראשון לשני. כי:

למה הדבר דומה: לשלש חצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות כל אחת מהן לרשות הרבים, שאם עירבו שתים החיצונות עם האמצעית, ולא עירבו החיצונות זו עם זו [שנתנו כל עירוב בבית אחר, או בכלי אחר — ריטב"א] — הרי היא, האמצעית, מותרת בטלטול עמהן, וכן הן מותרות עמה.

ואילו **שתים החיצונות אסורות זו עם זו, ולא גזרינן על האמצעית דילמא אתי לטלטולי מחצר חיצונה לחצר חיצונה, דרך חצר אמצעית.**

אמר ליה אביי לרבה: מי דמי?

התם, קתני בהדיא: שתים החיצונות — אסורות זו בזו.

אבל **הכא** במתניתין הא **קתני** בדברי רבי שמעון: אחד זה ואחד זה **אין צריכין לערב כלל!** משום שהועיל להם שיתופם עם בעל החצר כאילו שיתפו ביניהם.

וזה יתכן רק בבני אותה חצר או אותו מבוי.

אבל לא משמע שיועיל כזה שיתוף של שני מבואות נפרדים עם בעל החצר שביניהם, לשתף אותם כאחד, כאשר בני המבוי הזה שותפים עם בעל החצר ביין ואילו בני המבוי השני שותפים עמו בשמן, והיה השיתוף בשני כלים שונים!

ואי כדפריש לה רבה, הרי צריכים הם לערב זה עם זה, אם רוצים לטלטל ממבוי למבוי דרך חצר.

ומשני רבה: **מאי "אין צריכין לערב" דקתני במתניתין — שאין צריכין לערב השכנים של בעל הבית, משני המבואות שמצידו, בהדי בעל הבית, כדי להתיר את הטלטול ביניהם, כיון שהם שותפים עמו, אלו ביין ואלו בשמן.**

אבל שכנים בהדי הדדי [בינם לבין עצמם] **צריכין לערב, אם רוצים לטלטל ממבוי למבוי, לפי שנעשה שיתופם עם בעל הבית בשני מינים ובשני כלים.**

ורב יוסף אמר לפרש טעמא דרבי שמעון: עא-ב

לעולם במבוי אחד מיירי, ולכולי עלמא בעינן כלי אחד, ומיירי שנתנם לשמן וליין בכלי אחד.

והשתא ניחא שפיר דברי רבי שמעון.

אלא, דמכל מקום לרבנן לא מהני, כיון דיין

ושמן אינם "חיבור".⁽⁶⁶⁾

ורבי שמעון ורבנן — בפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבנן קא מיפליגי:

דתנן: שמן של תרומה שצף על גבי יין של תרומה, ונגע טבול יום [הפוסל את התרומה במגע] **בשמן — לא פסל אלא שמן בלבד.**
(67)

ורבי יוחנן בן נורי אומר: שניהן [היין והשמן] **(חיבורין) [מחוברין] זה לזה,** ונפסלו שניהן כאחד.

ואתיא **רבנן** דמתניתין דידן, **כרבנן** דטבול יום, שאינם חיבור, ונמצא שאין מעורבין כאחד.

ורבי שמעון דמתניתין דידן, **כרבי יוחנן בן נורי** הסובר דהוי חיבור, וחשובים יין ושמן כמעורבין יחד.

תניא: רבי אלעזר בן תדאי אומר, על דינא דמתניתין, בבעל הבית שהיה שותף לשכניו: **אחד זה ואחד זה צריכין לערב,** ואין יכולים לסמוך על השותפות.

ותמהינן עלה: האם אמר רבי אלעזר בן תדאי כי **אפילו** היה שותף לזה **ביין** וגם היה שותף לזה **ביין** שצריכים לערב ביניהם?!

אמר רבה: היכא דזה השכן האחד בא בלגינו, בכדו, ושפך את יינו לתוך החבית, וזה השכן השני בא בלגינו בכדו ושפך את יינו לתוך אותה החבית — הרי אפילו לא עשו כן לשם שיתוף מבואות — **כולי עלמא לא פליגי דהוה עירוב.**

כי פליגי, כגון שלקחו שניהם יחד חבית של יין במעות שותפות שהיה להם.

נתינת האוכל לעירוב או לשיתוף צריכה להעשות באמצעות נתינת אוכל המיוחד לכל אחד מבני המבוי במקום אחד. ולכן, אין להשתתף במבוי על ידי מעות או על ידי קניית אוכל במעות משותפות, משום שלא הוברר חלקו של כל אחד מהשותפים כאוכל פרטי נפרד.

ובהכי פליגי: **רבי אלעזר בן תדאי סבר "אין ברירה"**, וכיון שקנו ביחד חבית של יין לא נקבע לכל אחד חלקו המסוים ביין, ונמצא שלא נתן כל אחד את חלקו המוגדר בשותפות.

ורבנן סברי "יש ברירה".

והרי זה כאילו נתן כל אחד את חלקו המיוחד ביין לפני שנשתתפו בו.⁽⁶⁸⁾

68. ואין דין זה כשאר "יש ברירה", דאמרינן בעלמא. דהתם הוא בדבר שנתברר בסופו ולא היה מבורר בתחלתו, שנחלקו בו אם דנין למפרע כמו שנתברר בסופו, אם לאו.

אבל הכא הרי גם אחר כך לא נתברר כלום, ואין כאן דין ברירה למפרע.

אלא הכי קאמר: אנן קיימא לן שאין משתתפין במבוי במעות, וסבר רבי אלעזר בן

66. ואף דבעלמא בשיתוף לא בעי חיבור, היכא שלא נעשה לשם שיתוף — בעינן חיבור [נתבאר על פי הריטב"א, ודלא כביאור רבי עקיבא אייגר במשניות].

67. ושמן "פסול" אינו פוסל את היין — רש"י שבת ה ב

תדאי הוא משום שאין סומכין על שיתוף במקום עירוב! (69)

אמר ליה אביי: ואי חד טעמא הוא, אם כן, תרתיה הלכתא שפסק רב — למה לי למימר?

לימא רק דהלכה כרבי מאיר, וממילא נדע גם דהלכה כבן תדאי! (70)

ומשנינן: **הא קא משמע לן רב, בהא דלא סגי ליה למימר דהלכה כרבי מאיר:**

דלא עבדינן בתרי חומרי שמחמיר חד תנא — נגד תנאים אחרים — בעירובין.

ורבי מאיר הרי מחמיר תרי חומרי:

א. סבר: אין סומכין על שיתוף שנעשה ביין.

ב. אין סומכין על שיתוף אפילו כשנעשה בפת.

ותרי חומרי הן, כיון דעל שיתוף שנעשה בפת פליגי רבנן ארבי מאיר לקמן, ועל שיתוף שנעשה ביין פליגי רבנן דמשנתנו.

ואם כן, לא מצי רב למימר הלכה כרבי מאיר להחמיר בכל חומרותיו.

ומשום הכי בעי ליה לרב למימר תחילה הלכה כבן תדאי, דביין לא סמכין אשיתוף, דבהכי מיירי משנתנו. ושוב אשמועינן הלכה כרבי מאיר, שאפילו בפת לא סמכין אשיתוף.

רב יוסף אמר: הא דאמר בן תדאי "צריכין לערב", לאו למימרא שאין סומכין על השותפות במקום שיתוף מבואות.

אלא הכי קאמר: אף על גב דהוי שיתוף מבואות, ומותר להוציא למבוי, מכל מקום אם רוצים להתיר גם את הטלטול מחצר לחצר דרך פתח שביניהם — צריך לעשות גם עירוב חצרות.

ורבי אלעזר בן תדאי ורבנן ב"סומכין על שיתוף במקום שצריך עירוב" קמיפלגי.

דמר [בן תדאי] סבר: אין סומכין על שיתוף המבואות אלא צריך לערב את החצירות כדי לטלטל בתוכן וביניהן, על אף שהועיל השיתוף ביחס למבואות.

ומר [רבנן] סבר: סומכין על השיתוף, ואין צורך לערב את החצירות.

אמר רב יוסף מנא אמינא לה דבהכי פליגי? משום שאמר רב שתי הלכות:

א. **דאמר רב יהודה אמר רב: הלכה כרבי מאיר,** הסובר כי אין סומכין על השיתוף במקום עירוב, וכמבואר בגמרא לקמן.

ב. **ואמר רב ברונא אמר רב: הלכה כרבי אלעזר בן תדאי!**

ומאי טעמא סבירא ליה לרב כתרואיהו?

לאו, משום דחד טעמא הוא! שטעמו של בן

69. וביאר הריטב"א: אי לאו דחד טעמא הוא, לא היה פוסק רב כיחיד נגד רבים, ועל כרחך דחד טעמא הוא, והווי להו רבים.

70. ומיהו, הא לא קשיא, דנימא הלכה כבן

תדאי, דאין ברירה לומר שנדון כאילו כבר חלקו וחזרו ושפך בחבית בלגיננו, ולרבנן יש ברירה [נתבאר כביאור הריטב"א. וראה מה שפירש ב"חידושי המאירי"].

ומפרשינן: **מאי רבי מאיר ומאי רבנן**, דאמרת פליגי אי סמכינן אשיתוף במקום עירוב היכא דעביד שיתוף בפת?

דתניא: עירוב חצרות משום דירה הוא, שעל ידי העירוב שנותנין כל הבתים שבחצר במקום אחד חשבינן לכל דיירי הבתים כאילו הם דרים במקום שנתנו בו את הפת, ואין בחצר אלא דירה אחת, ונעשית כל רשות החצר עם הבתים האחרים, מיוחדים לבית זה [רש"י לעיל דף מט א].

ולפיכך: **מעריבין בחצירות בפת**, ולא ביין. כיון שדירתו של אדם נמשכת אחר הפת ולא אחר היין.

ואם רצו לערב ביין — אין מעריבין.

אבל שיתוף מבואות לא נעשה כדי לשתף את הבתים להיותם אחד, אלא לשתף רשות החצרות להיותם אחת. וחצר לאו בית דירה הוא, דנימא דצריך דוקא פת.

ולפיכך: **משתתפין במבוי אפילו ביין.**

ואם רצו להשתתף בפת — כל שכן דמשתתפין, דפת עדיף טפי!

"מעריבין" בחצרות, ו"מששתתפין" במבוי!

כלומר: אף שעירבו החצרות בינם לביין עצמן להתיר הוצאה מבית לחצר שלו, ואף עירבו כל החצרות — הפתוחות זו לזו — ביניהן כדי להתיר טלטול מחצר לחצר, אין סומכינן על העירוב במקום שיתוף. אלא צריך לעשות עוד שתופי מבואות כדי להתיר הוצאה מבית שבחצר, למבוי.

וכן אין סומכינן על השיתוף במקום עירוב.

והטעם: **כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות**, שיאמרו "אבותינו לא עירבו", דברי רבי מאיר.

החכמים אומרים: או מעריבין או משתתפין, וסומכינן על עירוב במקום שיתוף, ועל שיתוף במקום עירוב.

פליגי ביה — בביאור מחלוקת רבי מאיר וחכמים — **רב רחומי ורבה בר יוסף** [ב"ח]:

חד אמר, היכא שעירבו או נשתתפו **בפת** — **דכולי עלמא לא פליגי דבחדא סגי**, שדיינו בנתינת פת אחת, כיון שהפת מועלת הן לעירוב והן לשיתוף.

[ולפי זה, כיון שהעירוב לעולם בפת הוא, ליכא למאן דאמר "אין סומכינן על עירוב במקום שיתוף"].

כי פליגי היכא שנסתתפו במבוי ביין, דמהני רק לשיתוף ולא לעירוב.

ובהכי פליגי, אי מכל מקום סמכינן על השיתוף, במקום עירוב, דאמרינן: מגו דחזי למילתיה בשיתוף, סמכינן עליו בחדא.

או שלא סמכינן וצריך גם לערב.

וחד אמר: אם נשתתפו במבוי **ביין** — עב-א **דכולי עלמא לא פליגי דבעינן תרתין**, דמגו — לכולי עלמא לא אמרינן.

דטעמיה דבן תדאי משום דנשתתפו ביין, וכיון

תדאי, ונדע דהלכה כרבי מאיר. דיש לומר